

NAUJIEJI BAŽNYTINIAI JUDEJIMAI: AVINĖLIO UŽTARĖJŲ BENDRUOMENĖ LIETUVOJE

Tadas Rudys

Šiaulių universitetas

Įvadas: Šiandieniniai iššūkiai Bažnyčiai

Šiandieniam pasauliui būdinga globalizacija, kurios išraiška daugiausia priklauso nuo žmonių, kaip asmenybių, tikslų, motyvacijos bei pasirinktų priemonių ir veiklos metodų. Žmogus – kūniška ir dvasinė būtybė kartu yra ir socialinis subjektas. Naujausios technologijos bei informacijos plėtra atskleidžia žmogaus kūrybinių galių raišką. Tačiau civilizacijos pasiekimai per žmonijos istoriją ir žmogaus laimė – ne analogija. Tebėra skurdo ir bado sričių, tebevyksta karai, tebėra nesantaikos reiškinių tarpreliginėse sferose, yra turčių ir benamių, yra viltį prarandančių ir nenorinčių gyventi, vyksta silpniausiųjų genocidas. Materialinė-techninė pažanga Europoje neginčytina, bet kaip tik šią savo didžiausios sėkmės valandą Europa atrodo tapusi viduje tuščia, tarsi paralyžiuota gyvybei pavojingos kraujotakos krizės – teigia popiežius J. Ratzingeris (2005, 2009). Popiežius kelia vidinės tapatybės tąsos istorinėse permainose klausimą, apibūdina valstybės ir religijos santykius istoriniame kontekste. Vien proto išvalgomis besiremiančioje laicistinio, arba supasaulietinto, modelio valstybėje yra galimybė klestėti diktatūrai, o buvusiose valstybinėse Bažnyčiose iš jų religinių institucijų taip pat nesklinda moralinė jėga. Tariamam mokslškumu pridengiamas vertybių perkainojimas, nutraukiami saitai su moraline žmonijos tradicija. Šiandien akivaizdu, kad Europos bendrijos vertybių nuosmukis turi materialinių padarinių ir kad būtina pasukti žmogaus orumo link, pripažįstant savąją ir kito šventybę – Dievą. J. Ratzingeris teigia, jog visuomenės likimas priklauso nuo kūrybingų mažumų, o tai turėtų būti tikintys krikščionys.

Popiežius apie Vakarų pasaulio problemas kalba įvairiomis progomis. Susitikime su vyskupais Aostoje (Italijoje) apgailestavo, jog Vakarų pasaulyje yra pašaukimų stygius, ir kėlė klausimą dėl kunigų dvasinio tobulėjimo bei iššūkių vienuolynams. Tradicinės religijos, popiežiaus nuomone, laukia naujo atsakymo, kuris apvalytų ir įimtų savin visa, kas gražu, bei išlaisvintų jas iš visų nepakankamų ir neigiamų aspektų. Pasaulis negali gyventi be Dievo, parodžiusio savo veidą Jėzuse Kristuje. Tai veidas, kuris už mus kentėjo, veidas meilės, keičiančios pasaulį taip, kaip jį keičia į žemę krintantis kviečio grūdas. „Neįmanoma statydinti geresnio pasaulio, jei širdyje nėra moralinių jėgų bei pasirengimo dėl šių vertybių

ir kentėti“, – teigė Benediktas XVI ir akcentavo, jog tik meilė įgalina kentėti dėl gėrio. „Bažnyčia neturi griebtis politinės kovos kuo teisingesnei visuomenei sukurti. Tačiau ji negali ir neturi atsisakyti pastangų teisingumo labui. Ji turi to siekti racionalių argumentavimu ir žadindama dvasines jėgas“, – teigia Popiežius Benediktas XVI (2005, 2006).

Krikščionėjimas yra gyvenimo procesas, kuriame vykta mąstymas, gijimas ir keitimasis, kuriame būtų aiškus Evangelijos ir kultūros ryšys. Evangelijų Jėzaus neįmanoma išsprasti į švelnaus žmonių draugo pavidalą, kuris nieko nereikalauja, nebėra, viską leidžia. Jėzus yra drąsus atmesdamas gundymus ir reiklus, bet nepatogus tiems, kurie nenori spręsti egzistencinių klausimų, nenori atsakomybės už save ir kitus. Dievas vienus paskyrė tarnauti kitų labui ir visus – vienas kito labui. Katalikų misijos užduotis negali reikšti dvasinio kolonializmo, kitų pajungimo savai kultūrai ir savoms idėjoms. Misija reikalauja pasirengimo kankinybei, pasirengimo prarasti save tiesos ir kitų labui. Taigi, katekizacija ir evangelizacija, kuriai reikalinga kelio bendruomenė, jėgų ir tiesos privalo semtis iš savo kūną ir kraują paaukojusio Kristaus (Benediktas XVI, Joseph Ratzinger, 2005).

Žinia 26-osios Pasaulio jaunimo dienos (2011) proga, 2010, Benediktas XVI, paminėjęs laikmečio iššūkius, ragino jaunimą siekti asmeninio santykio su Jėzumi Kristumi, nes „rojus“ be Dievo – tai savanau-diškumas, tai šeimų irimas, individų ir tautų tarpusavio neapykanta – nėra tikro džiaugsmo ir vilties. Reikia meilės civilizacijos, kurioje gerbiamas kiekvieno kilnumas ir auga bendrystė, statomas žmoniškesnis pasaulis. Iš tikėjimo kylanti meilė moko konkrečiais darbais ir žodžiais liudyti krikščioniškąją viltį. „Būkite Kristuje išisakniję ir ant jo statykitės, tvirtėkite tikėjimu“ (plg. Kol 2,7), – šis linkėjimas lydėjo jaunimą Pasaulio jaunimo dienoje, kad stiprintų iššūkiams turtingoje gyvenimo piligrimystėje.

Istorijos eigoje į iššūkius Bažnyčiai atsiliempdavo nauji vienuolynai. Kai Bažnyčios struktūrose bandė įsiviešpatauti turtingieji, tokiu būdu griaudami jos identitetą, išniro Pranciškus Asyžietis su būriu elgetaujančių brolių, „įsimylėjusių sesę Neturtą“. Per Europą riedant reformacijos bangai, ją pristabdė intelektualai jėzuitai su Ignacu priešakyje. Liaudies švietimui bei socialinių problemų sprendimui kūrėsi

Europoje daugybė moterų vienuolynų. Bažnyčios istorijoje žinomi mistikai, šventieji, kurie, realizuodami savąjį pašaukimą, tapo maldos gyvenimo modeliais ir savo tarnyste atliepė į opiausius žmonijos reikalus (Kloczowsky, 2006; Dulskis, 2007). Šiandieninės Bažnyčios užduotys yra kitokios negu kuriantis vienuolynams antrojo tūkstantmečio viduryje. „Religinė veikla ir organizacinė struktūra moderniojoje eroje darosi vis atviresnė ir lankstesnė... Narystės reikalavimai laisvėja, kai akcentas perkeliamas nuo vieningų tikėjimo ir moralės kodų prie individualaus pasirinkimo ir sąžinės laisvės“, – teigia JAV religijos sociologas R. Wuthnow (1996). Reikia naujų veiklos metodų, reikia profesionalumo; reikia bendruomenei, ne tik asmeniui, naudingos gyvenimo formos. Tarnavimas kenčiantiesiems, gyvybės apsauga, tarpkultūrinis bendravimas liudijant dieviškąją meilę – tai yra pašaukimai ir tokius pašaukimus atitinkančios gyvenimo formos jau egzistuoja. Tai kaip Dvasios dovaną pripažino popiežius Jonas Paulius II 1996-aisiais Sekminių pamoksle (Popiežius Jonas Paulius II, 1999). Jaunimas vienybėje su Kristumi, Pasauliečių institutai bei naujieji religiniai judėjimai Bažnyčioje yra tos „kūrybingos mažumos“, kurios atliepia į šiandieninius iššūkius, puoselėdamos transcendentines vertybes ir kūrybingą krikščionišką dialogą visuomenėje.

Tyrimo tikslas. Įvertinti, kaip Avinėlio užtarėjų bendruomenė įsilieja į bendrą naujųjų bažnytinių judėjimų spektrą.

Uždaviniai: Apibrėžti Avinėlio užtarėjų bendruomenę, išryškinant pagrindinius naujuosius bažnytinius judėjimus, žvelgiant, kaip šie svarbūs Bažnyčios fenomenai atliepia į šandienos Bažnyčios lūkesčius.

Tyrimo metodai: analizės, palyginimo bei aprašomasis.

Naujieji religiniai judėjimai

2004 m. Štutgarte dalyvavo per 150 judėjimų, kurių dalis priklausė ne Katalikų Bažnyčiai. Savo dalyvavimu ir atstovavimu įvairių konfesijų atstovai politikams ir hierarchams liudijo, jog, sprendžiant Europos likimą, yra galima dvasinė vienybė (Šlapkauskaitė, 2004). Dar po Antrojo pasaulinio karo bendrą Europos ekonomiką kuriantys lyderiai ir krikščioniškų judėjimų atstovai rėmėsi evangelinėmis nuostatomis, bet, deja, tai buvo greitai pamiršta (Sydney Cook, Garth Lean, 1994; Ratzingeris, 2005).

Kas yra naujasis religingumas ir naujieji judėjimai amžių sandūroje? Šią temą analizuoja Arūnas Peškaitis ir Donatas Glodenis (2000). Tiesa, kas nauja Lietuvoje, gali būti seniai pažįstama kitoje šalyje. Tai reliatyvi sąvoka. Autoriai, remdamiesi tyrinėtojos dr. F. Valentin pozicija, naujesiems religiniams

judėjimams (NRJ) bando priskirti grupes, atsiradusias XX amž. antrojoje pusėje. Tačiau, panašiai kaip R. Wuthnow (1996), pripažįsta, kad religinis apsisprendimas tampa vis labiau asmeniškąs, nesaisdomas išankstinės priklausomybės kuriai nors religijai. Naujo religingumo paieškos ir atradimai dažniau vyksta bendruomenėse nei tradicijose. Naujasis religingumas dėl savojo radikalumo ir akibrokšto įprastoms normoms ir papročiams kartais išprovokuoja opoziciją. Tokių pavyzdžių Bažnyčios istorijoje buvo ir yra.

Greta NRJ yra religinių grupių, į kurias žmonės įsijungia turėdami nepakankamai informacijos ir pakliūna į politiška ar komerciškai suinteresuotųjų pinkles. Tokia religinė grupė-sekta atpažįstama pagal tris bruožus: ji turi gyvą dvasinį autoritetą-lyderį, galintį keisti grupės doktriną; teigia, jog nepriklausantys grupei žmonės nebus išgelbėti; atsiriboja nuo pasaulio (Höbsh, 1994, cituoja autoriai A. P., D. G.). Taigi, sekta siekia asmenį kontroliuoti, žlugdo autentišką raišką, riboja laisvę – tad ji iš esmės negali būti krikščioniška. Tai patvirtina ir Vatikano instrukcija „Apie sektas, kultus ir naujus religinius judėjimus“ (1986). Šiame pranešime prašoma kuo mažiau vartoti žeminančią sektos sąvoką, – primena autoriai.

A. Peškaitis ir D. Glodenis NRJ fenomeną analizuoja Bažnyčios ir Lietuvos istorijos kontekste.

Religinių judėjimų klasifikacija yra sudėtinga. Autoriai remiasi dr. F. Valentin pateiktu principu, jungiančiu teologinius ir sociologinius kriterijus. Skiriamai:

- *Evangelikalistiniai sąjūdžiai ir krikščioniški semininkų charizmininkų judėjimai.*
- „Šventumo grupės“: krikščioniškos ir kvazikrikščioniškos (mormonai, Jehovos liudytojai ir pan).
- *Naujųjų religinių judėjimų grupė (pasirodę XX a. antrojoje pusėje):* Rytų kilmės, mesianistinės, naujojo apreiškimo grupės, psichokultai, Naujojo amžiaus judėjimas.

Iš „vyresniųjų naujųjų“ pažymėtini evangelikai sekmininkai, kurių Lietuvoje yra nuo XX a. pradžios (Biržų krašte). Šiandien juos jungia Lietuvos evangelinio tikėjimo sąjunga, kurios centras yra Vilniuje. Nuo sekmininkų atsiskyrė ir nuo XX a. 9-jo dešimtmečio savo veiklą tęsia Visos Evangelijos charizmatinės krikščioniškos bendrijos: „Tikėjimo žodis“ (Vilniuje ir Kaune), „Evangelijos Bažnyčia“ (Klaipėdoje), „Tiesos žodis“ (Šiauliuose). Yra ir daugiau mažų krikščioniškų ne katalikiškų grupelių kituose miestuose. Mus domina Lietuvoje paplitę ar plintantys bažnytiniai (katalikiški) judėjimai.

Naujuosiuose katalikiškuose judėjimuose, per jų charizmas išreiškiant Bažnyčios pasiuntinybę, popiežius Jonas Paulius II išvelgė vilties ženklą

Bažnyčiai ir pasauliui. 1998-aisiais per Sekminės Pasauliniame bažnytinių judėjimų kongrese Romoje dalyvavo 56-ių judėjimų atstovai, buvo atstovų ir iš Lietuvos. Popiežius pabrėžė, jog tai „negirdėtas įvykis“ ir prilygino pirmosioms Sekminėms, akcentuodamas, kad Bažnyčia gyvuoja tik per atnaujinančios Dvasios iniciatyvą (Kard. Stafford, 1999). Kongrese kalbėję bendruomenių įkūrėjai gyvai liudijo charizminį Bažnyčios dėmenį, svarbų šių laikų Bažnyčiai.

Fokoliarų judėjimas ir jo pagrindiniai principai

Lietuvoje fokoliarai gyvuoja jau per 20 metų: atskiri moterų ir vyrų centrai yra Vilniuje, talkinin-kaujančių bei besidominčių jų charizma yra visoje Lietuvoje <www.fokoliarai.lt>.

Fokoliarų judėjimo, oficialiai vadinamo *Opera di Maria* – „*Marijos veikimas*“ iniciatorė Chiara Lubich 1998 m. Kongrese pristatė judėjimo *vienybės dvasingumo* specifiką (Chiara Lubich, 1999). Būti meile ir ją skleisti – tai radikalumas, tai judėjimo esmė. Fokoliarų judėjimo pradžia – 1943-ji. Italijoje, Triente, mokytojos Chiaros iniciatyva telkėsi katalikiškas jaunimas, pasiryžęs gyventi Evangelijos dvasia. Jauni entuziastai bandė kasdienybėje *konkrečiai* padėti karą bei skurdą išgyvenantiems žmonėms.

Karo sukuryje gimusi bendruomenė didėjo, bandė formuluoti savo veiklos principus ir tikslus. Palapsniui išsijungė autoritetingų bei įtakingų asmenybių, kurios palaikė jaunimo, ypač Chiaros Lubich entuziazmą ir akciją, kol tas jaukus pirminis židinys, itališkai *focolare*, išsiplėtė į pasaulinį judėjimą. XX ir XXI amžių sandūroje Fokoliarų judėjimas buvo išplitęs 182 šalyse visuose penkiuose kontinentuose. Judėjimas turi 110 tūkstančių narių ir beveik 5 milijonus prijaučiančiųjų. *Specifinis* Fokoliarų judėjimo tikslas – ekumeninis – vienybės dvasingumas.

Siekdami savo tikslo, fokoliarai veikia per įvairiopą dialogą: Bažnyčios viduje, su krikščionimis ne katalikais, su kitų religijų atstovais, su geros valios žmonėmis, nepaisydami jų religinio nusistatymo. Fokoliarai organizuoja kongresus, jaunimo stovyklas, piligrimines keliones, susitikimus, specialias mokyklas, seminarus. Judėjimas turi pasaulyje 25 savas leidyklas, savą modernišką telekomunikaciją, žiniasklaidą.

Neokatechumeninis kelias

Lietuvoje savo veiklą pradėjo 1989 m. (Katalikų žinynas, 2011).

2008-aisiais gegužės 13-ją patvirtinimo dekretą gavo Neokatechumenato kelio bendruomenės steigėjai. Bendruomenę 1964 m. įkūrė Madrido dailininkas Francisko Rose („Kiko“) Gomez Arguello, chemijos profesorė Carmen Hernandez ir kun. Mario Pezzi. Statutas patvirtintas po penkerių metų

tyrimo ir išbandymų. Neokatechumenato kelio bendruomenė pasaulyje turi apie 70 kunigų seminarijų, vaisingai darbuojasi naujosios evangelizacijos srityje (Bažn. ž. Nr. 12 (300), 2008). Pasak popiežiaus Benedikto XVI, organišką judėjimo išitraukimas į vyskupijos sielovadą ir vienybė su Bažnyčios tikrove, misijinė veikla šeimų pastoracijoje – tai padeda „išaknydinti Bažnyčią“. Neokatechumenų kelio judėjimui priklauso 200 tūkst. narių iš 120 pasaulio šalių. Neokatechumenato idėja grindžiama ankstyvosios krikščionybės metodu, kai tikėjimas ugdomas per ilgametį katechumenatą, susijusį su misionieriška veikla. Bendruomenė siekia, kad parapijose būtų regima Kristaus meilė, kad sutvirtėtų per krikštą gautas tikėjimas, būtų teikiama pagalba šeimoms, socialinės rizikos asmenims, kad būtų puoselėjami individualūs pašaukimai bei misijiniam darbui siunčiamos šeimos (Kiko Arguello, *Be Petro negalėtume eiti pirmyn*, Naujųjų jud. jud., 1998, 13–15; Bažn. ž. Nr. 1 (313) 2009).

„Arkos“ ir „Tikėjimo šviesos“ bendruomenės

Šiaulių universiteto Socialinės gerovės ir negalės studijų fakulteto bendruomenė, keletą dešimtmečių besiorientuojanti į specialistų rengimą darbui su neįgaliaisiais, žino, kas yra Žanas Vanje (Jean Vanier) ir jo įkurtosios bendruomenės: „Arka“ – proto negalę turintiems žmonėms, „Tikėjimo šviesos“ bendruomenė – jų tėvams, šeimoms.

„Arkos“ bendruomenė įkurta 1964 m. Prancūzijoje. Žanas Vanje, karininkas, filosofijos daktaras betarpiškai bendraudamas suprato kraštutinėse gyvenimo situacijose atsidūrusių neįgaliųjų žmonių kančią, vaikystės žaizdas, baimes, krizes ir galimus pagalbos būdus. Tik supratimas, kad visi esame vieno Dangaus Tėvo vaikai, tik priėmęs savo silpnumą ir kaltes, klaidas, galėsiu nesmerkti ir neteisti kito, bet, kaip moko Jėzus, mylėsiu, matysiu kito privalumus, bendrausiu, – panašiais žodžiais savojo pašaukimo viziją aptaria bendruomenių kūrėjas (Jean Vanjier, 1998, 1999, 2006). Šimtmečio pabaigoje buvo 108 „Arkos“ bendruomenės dvidešimt aštuoniose pasaulio šalyse, 1300 „Tikėjimo ir šviesos“ bendruomenių 70-je kraštu. Lietuvoje yra 9 bendruomenės (Katalikų žinynas, 2011).

Šv Egidijaus bendruomenė

„Krikščioniškieji judėjimai ir bendruomenės – kiekvienas savaip randa tai, ko reikia Europai“, – aiškino prof. Andrea Riccardi – šv. Egidijaus bendruomenės įkūrėjas 2004 m. Štutgarte vykusiame renginyje „Kartu dėl Europos“, kuriame dalyvavo ir ŠU atstovų (Šlapkauskaitė, 2004). Europa – ne sala, kurioje patogų gyventi. Svarbu matyti šalia

esantįjį, tapti vargšų draugu, svarbu jausti atsakomybę ne tik už save. Aktuali šiandieninė problema – gyvybės kultūros sklaida, kurios išraiškos turinys ir formos yra sąlygojamos šalių įstatyminės bazės bei vertybinių – moralinių nuostatų. 2009-ųjų gegužės mėn. Šv. Egidijaus bendruomenė inicijavo Tarptautinį teisingumo ministrų simpoziumą, kuriuo siekė panaikinti mirties bausmę. Dalyvavę teisėjai iš 25 šalių pritarė Šventojo Sosto atstovo pasiūlymui, kad JAV ir Kinijoje būtų panaikinta mirties bausmė, nes tai civilizacijos trūkumo požymis, kai nusikaltimas baudžiamas nusikaltimu. Šv. Egidijaus bendruomenės iniciatyva mirties bausmė jau panaikinta Toge, Burundyje, Uzbekistane, Ruandoje, JAV Naujosios Meksikos valstijoje. Iš viso mirties bausmė panaikinta 120 šalių (Prieš mirties bausmę, 2009, *Bažnyčios žinios*, Nr. 11 (323)).

Katalikų bendruomenė „Gyvieji akmenys“

Lietuvoje įsikūrė 1992 m. Tai katalikų pasauliečių bendrija, kurios misija – tarnauti Katalikų Bažnyčios dvasiniam atsinaujinimui ir naujai evangelizacijai. Bendruomenės nariai rengia Atsinaujinimo dienas, į kurias sukviečia tūkstančius dalyvių; organizuoja piligrimines keliones, dvasinio ugdymo seminarus, naujais evangelizavimo metodais sudomina jaunimą ir abejojančiuosius <www.gyviejiakmenys.lt>.

Avinėlio užtarėjų bendruomenė Lietuvoje

Pirmasis ryžtingas žingsnis, prieš įsitvirtinant šiai bendruomenei mūsų Tėvynėje – *Avinėlio užtarėjų* 1998 m. pripažinimas Vieša tikinčiųjų krikščionių asociacija, pasiekusia antrąjį žingsnį tampant Apaštališko gyvenimo bendrija. Užtarėjai, kurių centras yra Šiauliuose, galėtų būti matomi kaip spragos, kuri kartais jaučiama Tėvynės dvasiniame veide, užpildymas.

Šios bendruomenės buvimas mūsų aplinkoje puikiai atsiliepė į popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtus iššūkius, kuriuos Jis pateikė Apaštališkajame laiške *Novo millennio ineunte* (2001): „argi „laiko ženklas“ nėra tai, jog šiandieniniame pasaulyje, nepaisant paplitusios sekuliarizacijos, *visur jaučiamas dvasingumo poreikis*, kuris daugiausia reiškiasi kaip *naujos maldos poreikis*?“ Popiežius, šiame dokumente užsiminė apie dvasingumo poreikį šiandienos pasaulinėje arenoje. Užtarėjai atsiliepia į šį pastebėjimą savo veikla. Užtarimo malda – sena Bažnyčios praktika, tik laiko tėkmėje šiek tiek primiršta. Tačiau šiandienis žmogus nuoširdžiai ieško santykio su anapusybe, pasitelkdamas pačias įvairiausias galimybes ir praktikas. Bendruomenės internetiniame puslapyje galime perskaityti tai patvirtinančius žodžius: „vy-

rai ir moterys priima specifinę Dievo dovaną, kurią perduoda Bažnyčiai. Dievo duota dovana atitinka to laikmečio reikmes. Bažnyčia, mistinis Kristaus Kūnas, yra augantis Kūnas, o kartu su augimu iškyla ir naujų problemų, todėl reikalingos ir naujos tarnystės“. <www.bellwetheromaha.org>. Gilindamiesi į šiandienos tradicinio tikinčiojo žmogaus situaciją, pastebime, kad stokojame tarnysčių, kurios puoselėtų ir drąsintų Lietuvos tikinčiojo identitetą.

Užtarėjai, kaip minėjome, atsisaukė į popiežiaus Jono Pauliaus II (2001) žodžius: „Taip, brangūs broliai ir seserys, krikščionių bendruomenės turi tapti *autentiškomis maldos „mokyklomis“*, kur susitikimas su Kristumi reikštų ne tik kaip maldavimas padėti, bet ir kaip padėka, šlovinimas, garbinimas, išimastymas [...] Todėl būtina, kad *maldos ugdymas* koikiu nors būdu taptų esminiu kiekvieno pastoracinio planavimo elementu“. *Avinėlio užtarėjai* yra mišri pasauliečių ir pašvęstųjų bendruomenė. Tenka pastebėti, kad Lietuvoje tai daugiau pasauliečių bendrija. Mūsų aptariama bendruomenė konkrečiai atsiliepė į II Vatikano susirinkimo „Apostolicam Actuositatem“ dekretu žodžius: „Pasauliečiai gali apaštalauti arba individualiai, arba susibūrę į įvairias bendruomenes bei draugijas. [...] Įvairios yra apaštalavimo formos, kuriomis pasauliečiai stato Bažnyčią ir šventina pasaulį bei gaivina jį Kristuje. [...] Teprisimena visi, jog galima pasiekti visus žmones ir prisidėti prie viso pasaulio išganymo viešu kultu ir malda, atgaila ir laisvu gyvenimo darbų bei sunkumų prisiėmimu, tampant panašiams į kenčiantį Kristų (plg. 2 Kor 4, 10; Kol 1, 24)“ (Apostolicam Actuositatem, Vatikano II susirinkimo nutarimai, 2001). Bažnyčioje svarbų vaidmenį atlieka pasauliečių susibūrimas maldai, veiklai, paliudijimui, kad yra pasiryžusių liudyti žmonių.

Užtarimo malda besimeldžiantys broliai ir seserys Kristuje teigia, kad jų „pagrindinė tarnystė yra bendruomeninis užtarimas. Mes propaguojame kontempliatyvųjį dvasingumą ir teikiame dvasinį vadovavimą žmonėms, ugdant jų asmeninį ryšį su Dievu“ <www.bellwetheromaha.org>. Šiandieninėje Lietuvoje, kai vis labiau jaučiamas dvasininkų, dirbančių su žmonėmis stygius, galėtume teigti, kad tai tikras „gelbėjimosi ratas“ Bažnyčiai, nes atsiranda veikliųjų pasauliečių, besimančių veikti Bažnyčioje. Šiandienos situacija gražiai įvardijama „...yra gerų žmonių, į kuriuos galima kreiptis išminties bei vadovavimo, augant vienybėje su Dievu. Didžioji problema šiandien ta, kad tokių žmonių labai nedaug ir dažnai jie būna perkrauti. Daugiausia žadantys praktiniai pagalbos šaltiniai yra augančios maldos grupės ir bendruomenės, neabejotinai pasišventusios atgaivinti krikščionišką gyvenimą“ (Martin, 1995).

Avinėlio užtarėjų bendruomenės rūpestis pasaulimais

Avinėlio užtarėjai suvokdami, kokia svarbi Bažnyčiai pasaulimo tema ir koks ypatingai opus yra dvasininkų klausimas, teigia, kad „pagrindinis mūsų apaštalavimas yra *malda už kunigus*“ (*Avinėlio užtarėjai*, 2003). „Mūsų pirmoji atsakomybė yra surinkti tikinčiuosius į kontempliatyvios kunigų užtarimo maldos grupes“ <www.bellwetheromaha.org>. Džiugu žinoti, kad šiandieninėje, kartais priešiška dvasininkams nusistačiusioje aplinkoje, galime jaustis drašūs, nes yra užtarėjų, kurie nepaliaujamai, atsidavę Šventosios Dvasios vedimui, meldžiasi už kunigus, idant jie kuo vaisingiau galėtų panaudoti savo pašaukimą, dirbdami dėl Dangaus karalystės kaip dvasiniai vadovai, maldos vyrai. Arkivyskupas Elden Curtiss, kalbėdamas apie *Avinėlio užtarėjus* pasakė: „Kas nors turi nuolatos melstis, kad Bažnyčia būtų stipri ir kad būtų žmonių, atsiliepančių į Dievo malonę. [...] Kas nors turi užtarti Bažnyčią: Jos kunigus [...], Jos diakonus [...], Jos seminaristus [...]. Kunigų, diakonų, seminaristų ir pasauliečių, Dievo tautos užtarimas, užtarimo maldos – ne paviršutiniškos, bet kasdieninės ir jungiamos su pasiaukojimu – tokios maldos yra svarbios“ (Motinėle Nadina, 2002).

Žmogus, įsijungęs į Bažnyčios gyvenimą, turi patikėtą misiją. Užtarėjai įsisavino ją kaip užtarimą, išsivysčiusį kontempliacijos dėka, gebant išgirsti Dvasios balsą, kviečiantį tarnauti artimui, Bažnyčiai, valstybei, pasauliui – malda. Jonas Paulius II, kalbėdamas apie maldą, teigia, kad „Dievas patikėjo žmonėms jų pačių išganymą, patikėjo žmonėms Bažnyčią, o Bažnyčioje – visą atperkamąjį Kristaus darbą. Patikėjo kiekvienam kiekvieną ir visus. *Pavedė kiekvienam visus ir visiems kiekvieną*. Tas suvokimas turi nuolat atsispindėti Bažnyčios maldoje“ (Jonas Paulius II, 1995). Tarnavimas, artimui maldoje prašant užtarimo aktualus šiandieninėje Tėvynėje, kai kartais jaučiamas nemenkas susiskaldymas politikoje, tarp valstybinių ir bažnytinių institucijų, šeimos.

Avinėlio užtarėjų bendruomenės ypatingas įsipareigojimas

Jausdami įpareigojimą ir suvokdami jų pečiams gulantį Viešpaties pavedimą melstis už visus, *Avinėlio užtarėjai* savo kasdieninėje maldoje suvokia, kad „visuomet reikia melstis ir nepaliauti (plg. Lk 18,1). Ir dar kartą: ryžtingai ir ištvermingai maldoje (plg. Ef 6,18). Ir vėl: melskitės be paliovos (plg. 1 Tes 5,17); „džiaukitės, viltimi, būkite kantrūs suspaudimuose, ištvermingi maldoje“ (Rom 12,12)“ (Rahner, 1999). Šių žodžių akivaizdoje užtarėjai meldžiasi už visus, kuriems reikalinga malda, ir tartum

kartu su Thomas Merton sako: „Mes meldžiamės ne dėl paties meldimosi, bet tam, kad būtume išgirsti. Meldžiamės ne tam, kad klausytumės savęs besimeldžiančių, bet tam, kad Dievas mus išgirstų ir atsilieptų. Meldžiamės taip pat ir ne tam, kad gautume bet kokį atsakymą – tai turi būti Dievo atsakymas“ (Th. Merton, 2003). Tokioje šviesoje meldamiesi už mūsų Tėvynėje vykstančius procesus, pasitaikančias nelaimes ar skausmo ištiktus žmones, užtarėjai prisideda, kad Viešpats paliestų daugelį. *Avinėlio užtarėjai*, turėdami centrą Šiauliuose, plečiasi į kitus šalies kampelius, tokiu būdu apimdami vis daugiau Lietuvos žmonių savo malda.

Bendruomenė turi plačius darbo aruodus, Lietuvoje įsikūrusi pačiu laiku, kai Lietuvos Katalikų Bažnyčioje jaučiamas dvasininkų stygius, reikia maldos už kunigiją, reikia žmonėms maldos brolių, sesių, kurie savo buvimu liudytų kitokią tiesą nei susiduriama kasdienybėje. Mūsų kasdienybėje dažnai sutinkamas dvasinis šaltumas, todėl reikia patyrusių vadovų, kurie padėtų kunigams vesti pasaulį Tėvo namų link.

Avinėlio užtarėjai nesitenkina tik malda, kaip teigiama šios bendruomenės centro JAV „Bellwether“ (vedlys, kaimenės vadas) tinklalapyje internete: „Pastaraisiais metais mes organizuojame kasmetines konferencijas, taip pat vedame asmenines rekolekcijas pasauliečiams, vienuoliams (-ėms) ir kunigams“ <www.bellwetheromaha.org>.

Užtarėjų bendruomenė yra pajėgi visiškai įsijungti į šiandieninės Bažnyčios pastoracinį darbą, savo malda ir veikla Bažnyčiai suteikdama galimybę apimti kuo daugiau žmonių.

Išvados

1. Naujieji bažnytiniai judėjimai nėra atsakymas į visas sekuliarizacijos iškeltas dilemas, bet tikrai yra terpė bręsti krikščionims. Aptariami judėjimai kiekvienam besigilinančiam į juos akivaizdžiai primena, kad krikščionybė, ypač senajame pasaulyje, yra pavargusi ir gali virsti plačiomis ir didelėmis struktūromis, kuriose ne visada bus pastebimas gyvas Šventosios Dvasios veikimas.
2. *Avinėlio užtarėjų bendruomenė* ir kiti naujieji bažnytiniai judėjimai, sudarydami vieną labai svarbų Bažnyčios veikimo pasaulyje organą, atliepia į šiandienos keliamus lūkesčius. Judėjimai savo buvimu ir veikla skatina Bažnyčios atsinaujinimą, pasireiškiantį Dievo Žodžio ir sakramentų šventimu bei jų prasmingu išgyvenimu savo kasdienybėje.
3. *Avinėlio užtarėjų bendruomenė* dėl savo vykdomos veiklos ir turimos charizmos pačiu laiku įsijungia į Lietuvos dvasinį žemėlapią. Primmame juos

kaip Dievo dovana, kad savo malda už visus, o ypač už dvasininkiją, *Avinėlio užtarėjai* prisideda prie mūsų tautos dvasingumo kėlimo.

4. Benedikto XVI 2010 m. išvystytas terminas naujoji evangelizacija, turintis savo šaknis Vatikano II susirinkime, popiežiaus Jono Pauliaus II pradėtas itin dažnai vartoti, teikia unikalių sąlygų pasireikšti naujesiems bažnytiniais judėjimams, skelbiant tikėjimo žinią šiandienos pasauliui suvokiama kalba.

Literatūra

1. Bažnyčia pasaulyje: popiežius patvirtino Neokatechumenato kelio statutą, 2008. *Bažnyčios žinios*. Nr. 12 (300). P. 24.
2. Benediktas XVI Joseph Ratzinger, 2005, *Pakeliui pas Jėzų Kristų*. Katalikų interneto tarnyba.
3. Benediktas XVI, 2005, Be moralinės jėgos širdyse neįmanoma statydingi geresnio pasaulio. *Bažnyčios žinios*. Nr. 17 (233). P. 2–9.
4. Benediktas XVI, 2010, Žinia 26-osios Pasaulio jaunimo dienos (2011) proga. *Bažnyčios žinios*. Nr. 20 (356).
5. Chiara Lubich, 1999, *Žmoniją suvienyti į vieną šeimą*.
6. Dulskis R., 2007, *Maldos teologija ir pašaukimai*. Kaunas: VDU.
7. Hübsh W., Sektos ir naujieji religiniai judėjimai krikščioniškosios religijos požiūriu. Paskaita VU RSTC 1994-05-05.
8. Jean Vanier, 1999, *Silpnieji yra mūsų mokytojai*, Naujųjų judėjimų judėjimas Bažnyčioje, leid. „Naujas miestas“ ir „Katalikų pasaulis“.
9. Jean Vanier, 1998, *Bendruomenė atleisti ir švęsti*. Vilnius: Vyturys.
10. Jonas Paulius II, 2001, Apaštališkasis laiškas „NOVO MILLENNIO INEUNTE“ Didžiojo 2000 metų jubilėjaus pabaigos proga. Kaunas.
11. Jonas Paulius II, 1995, *Žengiant per vilties slenkstį*. Vilnius.
12. *Katalikų žinynas*, 2011. Katalikų pasaulio leidiniai.
13. Arguello K., 1999, Be Petro negalėtume eiti pirmyn. *Naujųjų judėjimų judėjimas Bažnyčioje*, leid. „Naujas miestas“ ir „Katalikų pasaulis“.
14. Kloczowsky J., 2006, *Krikščionių bendruomenės besikuriančioje Europoje*. Aidai.
15. Martin R., 1995, *Dievo alkis / asmeninės maldos praktikos vadovas*. Kaunas.
16. Neokatechumenų kelio jubiliejus, *Bažnyčios žinios*. Nr. 1 (313). P. 23–24.
17. Peškaitis A., Glodenis D., 2000, Šiuolaikinis religingumas. *Naujieji judėjimai ir išraiškos formos amžių sandūroje*. Vilnius: Vaga.
18. Popiežius Benediktas XVI, 2006, Enciklika *Deus caritas est*. Katalikų interneto tarnyba.
19. Popiežius Benediktas XVI, 2009, Enciklika *Caritas in veritate*. Katalikų interneto tarnyba.
20. Popiežius Jonas Paulius II, 1999, Bažnytiniai judėjimai „yra vieni reikšmingiausių Susirinkimo pranašauto Bažnyčios pavasario vaisių“, ten pat. P. 35–38.
21. Prieš mirties bausmę, 2009, *Bažnyčios žinios*. Nr. 11 (323). P. 23–24.
22. Rahner K., 1999, *Apie maldos būtinumą ir palaimą*. Vilnius.
23. Ratzingeris J., 2005, Europos siela. *Bažnyčios žinios*. Nr. 9. P. 14–16.
24. Sydney Cook, Garth Lean, 1994, *Knyga apie juoda ir balta*. Vilnius, „Sveikatos mokslų“ priedas.
25. Stafford J. F., kard, 1999, Didžiosios Naujosios Sekminės, *Naujųjų judėjimų judėjimas Bažnyčioje*. Leid. „Naujas miestas“ ir „Katalikų pasaulis“. P. 5–6.
26. Šlapkauskaitė D., 2004, „Kartu dėl Europos“ – ne naujas bendrystės procesas. *Šiaulių universitetas*. Nr. 10 (123).
27. The Intercession of the Lamb. <www.bellwetheromaha.org/charism.htm>.
28. Valentin F. Įvadinis pranešimas, skaitytas 1997 m. Vienoje, konferencijoje „Naujieji religiniai judėjimai“ (remiasi A. Peškaitis, D. Glodenis).
29. *Vatikano II susirinkimo nutarimai*. Lietuvos Vyskupų Konferencija. 2001. Aidai.
30. Wuthnow R., 1996, Šventybės atgavimas. *Religija šiuolaikinėje visuomenėje*. Aidai.
31. Apie mus. <<http://www.fokoliarai.lt/apie-mus.html>>.
32. <www.gyviejiakmenys.lt>.
33. Motinėlė Nadina, 2002, *Užtarimas su Jėzumi*. Šiauliai.
34. Avinėlio užtarėjai, 2003, *Kolonos / metodinė medžiaga vadovams*. Šiauliai.

NEW CHURCH MOVEMENTS: THE INTERCESSORS OF THE LAMB IN LITHUANIA

Tadas Rudys

Summary

Using analysis, comparison and descriptive methods the article concisely overviews some of the most popular new church movements in the world, highlighting one of the functioning in Lithuania, Šiauliai: the Intercessors of the Lamb. It looks into their appearance causes and activity guidelines, draws attention to the features highlighting the community call. In 2008, in Vatican, Pope Benedict XVI said: “these communities and movements are one of the most important innovations stirred up by the Holy Spirit for implementation of the Vatican Assembly II”. Summing up the Pope’s words we can say that the movements are not an answer to all the questions raised by secularization, but they surely are a medium

enabling the maturation of a believer's identity, promote understanding that the Gospel is a Good News, that it is good to be a Christian.

Summary: the new church movements are able to fully engage in pastoral work of the modern Church. Conferences, retreats, prayer seminars – all these may be not important to most of the modern people, but are important to the real witnesses. The new church movements discussed here perfectly respond to that by disseminating re-evangelization ideas that emerged during Vatican Assembly II, inspired by the Holy Spirit, very important nowadays, and based on charisma.

Keywords: new church movements, the Intercessors of the Lamb, charisma.

NAUJIEJI BAŽNYTINIAI JUDĖJIMAI: AVINĖLIO UŽTARĖJŲ BENDRUOMENĖ LIETUVOJE

Tadas Rudys

Santrauka

Straipsnyje, taikant analizės, palyginimo bei aprašomąjį metodus, glaustai apžvelgiami keli populiariausi naujieji bažnytiniai judėjimai pasaulyje, išryškinamas vienas veikiantis Lietuvoje, Šiauliuose. Tai Avinėlio užtarėjų bendruomenė. Žvelgiama į jų atsiradimo priežastis ir veiklos gaires, atkreipiamas dėmesys į bruožus, išryškinančius bendruomenės pašaukimą. 2008 m. Vatikane popiežius Benediktas XVI yra pasakęs: „šios bendruomenės ir judėjimai yra vienos iš svarbiausių naujovių, kurias sužadino Šventoji Dvasia Vatikano II Susirinkimo įgyvendinimui“. Apibendrinami Popiežiaus žodžius, galime teigti, kad judėjimai nėra atsakymas į visus sekuliarizacijos iškeltus klausimus, bet tikrai tai terpė, sudaranti sąlygas bręsti tikinčiojo identitetui, skatina supratimą, jog Evangelija yra Geroji Naujiena, kad gera būti krikščioniu.

Naujieji bažnytiniai judėjimai yra pajėgūs įsijungti į šiandieninės Bažnyčios pastoracinį darbą. Konferencijos, rekolekcijos, maldos seminarai – visa tai aktualu gal ir ne daugumai šiandienos žmonių, tačiau tai svarbu patiems tikriesiems liudytojams. Aptariami naujieji bažnytiniai judėjimai, kurie kuo puikiau atliepia skleidami II Vatikano susirinkimo metu atsiradusias, Šventosios Dvasios įkvėptas ir šiandien be galo svarbias, charizma paremtas reevangelizacijos idėjas.

Prasminiai žodžiai: Naujieji bažnytiniai judėjimai, Avinėlio užtarėjų bendruomenė, charizma.

Įteikta 2011-11-18